

Hodnoty vztahů

Prožít dospělost ve spokojeném partnerském vztahu a přivést na svět potomstvo a založit rodinu jsou potřeby, jejichž naplnění přispívá ke kvalitě života, k osobnímu zdraví, k zažívání smyslu života. Jsou to potřeby, které mají své místo v určité etapě lidského života. Mají svou rovinu vnitřní, psychologickou. Působí jako výzvy, na které reagujeme, prožíváme je. Míra jejich naplnění se odráží na našem osobním a citovém životě, na naší celkové vyrovnanosti a spokojenosti s vlastním životem.

Mají ale také svou rovinu společenskou. Rodina je považována za jakousi základní jednotku společnosti. Existuje stále určitý společenský tlak na vstup do manželství a založení rodiny na základě uzavření manželského svazku. V tomto smyslu se intimní vztah dvou lidí stává zároveň i věcí veřejnou. Manželství mění společenský status osoby, dává jí novou společenskou identitu. Role manžela, manželky je společensky daná, a jsou na ni kladená určitá očekávání v rámci širší společnosti.

Měním se společenským a civilizačním trendům podléhá také chování populace ohledně uzavírání sňatků, setrávání v manželství, zakládání rodin. Teprve moderní doba začala respektovat a ochraňovat individualitu člověka, jeho individuální zájmy, jeho svobodnou vůli a rozhodnutí. Manželství, jakožto instituce založená na svobodné volbě a rozhodnutí a vzájemné přitažlivosti a rovnosti mezi partnery, je z hlediska historie lidstva poměrně mladý jev. Původně byly sňatky domlouvány příbuznými, kteří byli také aktéři na sňatkovém trhu, kde hledali potenciální manžele, manželky, pro své potomky. Tito se museli jejich výběru a rozhodnutí podřídit. Kritériem výběru nebyla přitažlivost, ani povahové vlastnosti, ale majetek, společenské postavení, příslušnost k určité skupině. Hodnota takové vztahu tedy rozhodně nespočívala v budování a prožívání trvalého milostného a láskyplného vztahu.

V dnešní době si hledá svého partnera každý sám za sebe. Na sňatkovém trhu si vybírá podle přitažlivosti, sdílení stejných hodnot, životní stylu, vize do budoucna. **Nevyšší hodnotou vztahů je prožívání vzájemného citu lásky.** Důvodem, proč lidé vstupují do partnerství, je to, že touží být milováni a milovat. Partnerský vztah je v dnešní době více než kdy předtím naplněn vzájemnou intimitou. Nadále mu však zůstává jeho společenský rozměr. Přestože se tyto rozdíly začínají stírat, stále zatím do jisté míry platí, že jiné je společenské postavení svobodného člověka a jiné ženatého muže, nebo vdané ženy. V manželství se stále očekává, že muž a žena bude plnit svou genderovou roli. Zdá se, že lidé byli dříve s klasicky pojatou genderovou rolí více ztotožněni, než je tomu dnes. Příkladem je americká rodina z 50. let: čtyřčlenná rodina v domku se zahrádkou, muž pracuje a vydělává peníze a je jediným živitelem rodiny, žena se stará o děti a o domácnost. Tento model byl příslibem mnohých párů i u nás v devadesátých letech. Postupně je však tento model opouštěn. Muž i žena se v dnešní době chtějí realizovat nejen ve svém osobním a rodinném životě, ale také ve svém kariérním a pracovním životě. Ženy nejsou již tolik finančně závislé na svém manželovi a na péči o děti a domácnost se manželé vzájemně podílejí. Společnost již nevyvíjí tlak na muže a ženu, aby plnili své genderové role. Lidé ale stále více pocítuje tlak na to, aby byli výkonní jak v práci, tak ve své rodině: to znamená být úspěšným zaměstnancem, pracovníkem, tedy tím, kdo budováním své kariéry vydělává peníze, zároveň být úspěšným manželem a rodičem. Obojí je mnohdy těžké skloubit. Je diskutabilní, zda je to právě tento tlak na výkonnost, pod jehož nápor se mnohá manželství rozpadají.

Lidé odkládají vstup do manželství a zakládání rodin na pozdější dobu a v mladém věku po ukončení vzdělání preferují budování kariéry. Výběr partnera se tak stává obtížnějším. Z demografických údajů je známo, že přibývá nesezdaných párů, svobodných rodičů, domácností se jedním dospělým a jedním nebo více dětmi, že narůstá rozvodovost a téměř polovina manželství se rozpadá. S těmito trendy lze spatřovat i posun ve vnímání hodnoty manželství.

V letech 2013 - 2017 byl sledován vývoj názorů na manželství a partnerství. Respondenti se měli vyjádřit, zda souhlasí, nebo nesouhlasí s těmito výroky

- *Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.*
- *Pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé.*
- *Pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli rodiče uzavřen sňatek.*
- *Ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější než svobodní.*
- *Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek.*
- *Svobodní lidé mají menší vážnost mezi lidmi než vdané a ženatí.*
- *Manželství je zbytečná instituce.*
- *Špatné manželství je lepší než žádné.*

Výsledky ukazují, že populace zaujímá k těmto otázkám stále více liberální postoj. Ustálený byl názor ve sledovaných letech na výrok, zda mají svobodní lidé menší společenskou vážnost než ženatí a vdané. S tímto výrokiem nesouhlasilo nikdy více než 20% dotazovaných. Podobně tomu bylo i u výroku, zda je špatné manželství lepší než žádné. Nejvyšší souhlas byl u tohoto výroku zaznamenán v roce 2013, a to mírně nad 10% dotazovaných. Nejméně s tímto výrokiem dotazovaní souhlasili v roce 2003 a 2009, zhruba okolo 5%. Nejvíce konzervativní postoj byl ve sledovaných letech v roce 2003 a postupně lze sledovat příklon k liberálnějšímu postoji. S výrokiem, že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek, souhlasilo v tomto roce 60% dotázaných (v roce 2016 již jen 30%). V roce 2003 souhlasilo 50% dotázaných s tím, že pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli rodiče uzavřen sňatek. V roce 2017 to bylo již jen téměř 25%. V roce 2016 souhlasilo 50% dotázaných s výrokiem: pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé, přičemž v roce 2003 tento souhlas vyjádřilo jen 30% respondentů. Benevolentnost společnosti se zvyšuje také vůči nesezdanému soužití. S výrokiem: je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek, souhlasilo v roce 2003 45% dotazovaných, v roce 2017 o 10% více. Uzavření manželství je však stále méně považováno za faktor obecné spokojenosti. V roce 2003 považovalo ženaté muže a vdané ženy za obecně spokojenější 43% respondentů. V roce 2016 s tímto výrokiem souhlasilo už jen 25%. **Avšak, výrazná část populace nesouhlasí s tím, že by manželství bylo zbytečné.** Výrok: manželství je zbytečná instituce, zaznamenal nejnižší souhlas, okolo 5%, byl zaznamenán v roce 2003. V roce 2013 souhlas vyjádřilo více než 10% dotázaných a nad 10% se souhlas s tímto výrokiem držel i v roce 2016 a 2017.[\[1\]](#)

Lidé se stávají stále více samostatní, zodpovědní sami za sebe, soběstační, nezávislí. Co nám tedy manželství přináší a proč manželství i při měnících se postojích a trendech neztrácí na své hodnotě? To, co zůstává hodnotou, je naplnění citových potřeb, prožívání lásky, nezůstat v osamocení. Manželství je tedy uzavíráno na základě vzájemných citů, většinou ve fázi, kdy oba prožívají zamilovanosti, pocity štěstí. To je ale jen začátek vztahu, který se bude v dalších etapách proměňovat a bude se měnit také intenzita citů. City vytvářejí mezi oběma partnery pouto. Jednání na základě pocitů vede k zamilovanosti a lásce, avšak očekávání neustálého pocitu štěstí je pro vztah pastí.

Pocity se proměňují, ale to, co zůstává stabilní, jsou hodnoty vztahu. Zatímco city mají důležitost pro vznik vztahu, hodnoty mu dávají trvalý význam a smysl. **City vztah vytvoří, ale hodnoty jej mohou udržet.** Síla lásky nepramení z pocitů, ale z hodnot. Ti, kteří jednají více na základě citů, nežli na základě hodnot, neuspějí ve vybudování vztahu. Nikdo se dlouhodobě necítí dobře, pokud nezůstává dlouhodobě v souladu se svými hodnotami. Ke zhoršení stavu se intimní partneři mohou navzájem obviňovat ze ztráty hodnot. Vzájemné obviňování je činí bezmocnými a do vztahu vnáší kontrolu a nátlak. Avšak jednání na základě vnitřních hodnot jim umožňuje být ve vztahu autentičtí a zažívat hluboký cit.

Lze říci, že význam hodnoty manželství na poli veřejném jakožto společenské instituce, nebo společenského statusu klesá. Psychologické hodnoty manželství prožívané vnitřně naopak nabývají na významu. Jedná se o vnitřně prožívané hodnoty, které jsou v souladu s pocitem smyslu celého života. Je obtížné je definovat pro jejich individuální rozměr. Obecně lze jmenovat některé z hodnot partnerského vztahu, u kterých lze očekávat, že vysoká míra jejich uspokojení bude v souladu s prožíváním spokojenosti ve vztahu a bude mít pozitivní vliv na jeho trvání. Jsou to:

- Rovnocennost - práva, preference a zodpovědnost jsou více méně rovnocenné. Nikdo ve vztahu převahu nad druhým.
- Spravedlnost - Partneři udržují vzájemně akceptovatelné rozdělení práce a odpovědnosti za růst a dobré životní podmínky rodiny.
- Podpora - Partneři se spoléhají jeden na druhého a jsou tu jeden pro druhého.
- Milující jednání - Partneři jsou vůči sobě soucitní, poskytují si vzájemnou péči a pomoc. Zažívají vzájemnou fyzickou a sexuální přitažlivost.

Podmínky dnešní doby nám dávají možnost rozhodovat se svobodně, jak se svým životem naložíme. Sňatek již není plněním povinností, ale je to možnost k osobnímu růstu ve spojení s blízkou osobou.

Svoboda a individualismus, ke kterým západní civilizace dospěla, klade ale zároveň velkou zodpovědnost. Možná útek před touto zodpovědností, možná neschopnost s touto svobodou nakládat je příčinou častého rozpadu vztahů. Může to být i tlak společnosti na to být výkonný, ale zároveň si užívat, které odstraňují z našich životů prostor pro překonání krizí a vynakládání úsilí na budování vztahů. Pokrok civilizace nám přinesl svobodu pro každého jednotlivce a zároveň cizeloval hodnotu vztahů v našem životě. Hodnota partnerského vztahu, která přetrvává, je prožít život v intimní blízkosti s milovanou osobou, přičemž tato intimní blízkost je u každého naplněna jeho vlastními vnitřními hodnotami, které dávají smysl celému jeho životu. Do vztahu s partnerem vkládáme celou svou bytost a při krizi pak zákonitě utíkáme nejen od našeho partnera, ale i před sebou samotnými. Krize je ale součástí života a má sloužit k tomu, abychom mohli udělat další krok, správné rozhodnutí, abychom mohli dále růst. Vydobyli jsme si právo na svou individualitu, na vlastní prožívání, na rozhodování sami o sobě. Zdá se však, že s těmito možnostmi neumíme ještě zcela zacházet. Možná, že přijetím krize do svého života, se naučíme disponovat i se svou vlastní svobodou.

[WOMEN FOR WOMEN, o.p.s.](#)

Vlastislavova 152/4
140 00 Praha 4, Nusle

Tel.: +420 222 269 841

e-mail: jana.skopova@w4w.cz

[1] Zdroj: CVVM, 2016a, 2017c, in: Kuchařová, V a kol.: Zpráva o rodině, VÚPSV, v.v.i. Praha, 2017, str. 20, k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Kultura jako prestižní benefit: Proč by právní firmy měly sázet na „inteligentní zážitky“? Rozhovor s JUDr. Martinou Jankovskou](#)
- [Wolters Kluwer uvádí na český trh AI právní pracovní prostor Libra s integrovaným obsahem ASPI](#)
- [Jak ušetřit na energiích, aniž byste porušili zákon](#)
- [SLUTO DAŇOVÁ & ÚČETNÍ firma roku 2025: Kdo se letos zařadil mezi špičky oboru?](#)
- [Novela stavebního zákona, transparentní odměňování a AI v právní praxi: zveme na odborné konference Wolters Kluwer](#)
- [Zásady a principy soukromého práva jako základ moderní právní praxe. Proč má studium LLM smysl nejen pro právníky](#)
- [Kmenové listy v s.r.o. - právní rámec, převod a praktické dopady](#)
- [Executive LLM: Prestižní milník pro právní profesionály. Business Institut otevírá jarní cyklus již 1. března](#)

- [ČEZ jako první v České republice spustil 1000. dobíjecí stojan pro elektromobily](#)